

Posudek vedoucího diplomové práce

Téma: Způsob a rozsah náhrady nemajetkové újmy na zdraví

Autorka: Adéla Spoustová

Vedoucí diplomové práce: doc. JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.

Posuzovaná diplomová práce Adély Spoustové je zaměřena na problematiku náhrady nemajetkové újmy. Bližší pozornost je přitom věnována zejména náhradě újmy na zdraví a nemajetkové újmy, která vzniká v důsledku usmrcení. Hned zkraje je možné konstatovat, že téma práce bylo zvoleno příhodně. Úprava náhrady nemajetkové újmy doznala v souvislosti s přijetím stávajícího občanského zákoníku zásadních změn, ať již jde například o propojení úpravy ochrany osobnosti s úpravou náhrady škody či o celkové rozšíření případů, v nichž je dnes možné náhradu nemajetkové újmy požadovat. Radikálních změn pak doznala právě i úprava náhrady nemajetkové újmy na zdraví a náhrada újmy způsobené sekundárním obětí v souvislosti s úmrtím osoby jim blízké. Zrušena byla vyhláška pro stanovování náhrad za bolestné a ztížení společenského uplatnění, jakož i v dřívějším občanském zákoníku zakotvené paušální náhrady při usmrcení osoby blízké. Tento výrazný legislativní posun byl přitom jen prvním krokem. Právní praxe musela v návaznosti na uvolnění kritérií pro stanovení výše nemajetkové újmy začít hledat nová řešení. Zásadním úkolem bylo přitom nalézt takové postupy, které by vedly k zachování náležité předvídatelnosti rozhodovací praxe a umožnily její sjednocení. Patrná byla tato snaha zejména v judikatorní oblasti. Vedle Metodiky Nejvyššího soudu zaměřené na stanovení výše náhrady bolestného a ztížení společenského uplatnění je tento trend možné vysledovat v desítkách rozhodnutí vyšších soudních instancí. Právně v nich je možné dnes pozorovat jasná řešení a nastolené trendy, které jsou určující pro rozhodování nižších soudů. Lze tak bez dalšího konstatovat, že si autorka zvolila k bližšímu rozboru jednu z aktuálně nejživějších oblastí, a to ne jen úpravy náhrady škody, ale občanského práva vůbec.

S uvedenými východisky se jí přitom daří vypořádat zdařile. Již při nahlédnutí do obsahu práce je možné dovodit, že se snaží zvolené problematiku přidržet pokud možno v celém rozsahu výkladu. Po vstupní partii zaměřené na obecné vymezení pojmu *újma* se již hned pouští do náhrady nemajetkové újmy na zdraví (část 2), do náhrady bolestného (část 3) a náhrady ztížení společenského uplatnění (část 4). Tyto tři části, spolu s částí pátou (*Další nemajetkové újmy*) a šestou (*Nemajetková újma při usmrcení nebo zvláště závažném ublížení na zdraví*), tvoří samotné jádro práce a z jejího rozsahu zaobírají téměř dvě třetiny. Celý výklad je zakončen stručným vymezením malé generální klauzule náhrady nemajetkové újmy a exkurzy do náhrady majetkových újem při ublížení na zdraví a na životě, resp. stručným nahlédnutím do náhrady nemajetkové újmy v pracovním právu. Z podaného přehledu je patrná poměrně jasná a vyvážená systematika výkladu (a to nejen v jeho základní struktuře, ale i v případě jeho hlubšího členění do podkapitol). Struktura má logickou návaznost a je náležitě gradující. Největší pozornost je příhodně věnována z pohledu tématu zásadním otázkám.

Za odpovídající je možné označit i úroveň věcného zpracování. Autorka neponechává stranou nic z pohledu tématu zásadního. Její výklad je pečlivý a je podán náležitě graduujícím způsobem. Nechává se při něm vést osvědčenými zdroji (zejména komentářovými), což vede pochopitelně k jen značně omezenému množství tvrzení, která by bylo možné označit za sporná či snad dokonce věcně nesprávná, byť některá dílčí zjednodušující tvrzení jistě nalézt lze (např. tvrzení, že otázka jaké funkce plní náhrada nemajetkové újmy, je věcí judikatury - s. 10). Pochválit je též nutné rozsáhlé užívání judikatury, která v dané oblasti představuje nejaktuálnější zdroj informací. Dlužno však dodat, že uvedený pracovní přístup současně autorku občas svádí k poněkud popisnému, místy až plochému stylu výkladu. Nepochybně také tlumí její samostatnou kreativitu a vlastní invenci – nejde však o jevy vybočující z obvyklého pojetí závěrečných prací v magisterském studijním programu. Současně je pak třeba doplnit, že diplomantka na mnoha místech projevuje své názory. Právní úpravu a metody užívané při stanovení náhrady nemajetkové újmy hodnotí a své názory náležitě zdůvodňuje (viz kupř. hodnocení náhrady bolestného dle Metodiky Nejvyššího soudu na s. 30 a násl.).

Práce je kvalitně zpracována i po formální stránce. Je zřejmé, že autorka věnovala finální redakci svého textu dostatečnou pozornost. Počet pravopisných pochybení je značně omezený a nijak nenarušuje celkový dobrý dojem z práce. Text je jednotně formátován.

Diplomantka ve své práci rozsáhle čerpá z celé řady odborných zdrojů. Základem je užívání aktuální komentářové literatury a četných judikatorních zdrojů. Text je opatřen obsáhlým citačním aparátem. Citováno je v intencích platné citační normy. Rozsah vykazované shody s jinými pracemi je dán ve zcela převážném rozsahu užíváním a doslovným přebíráním stejných zdrojů (náležitě odcitovaných), jakož pochopitelně právě i shodnou podobou takových citací.

S ohledem na vše výše uvedené lze bez dalšího konstatovat, že posuzovaná práce splňuje všechna základní kritéria kladená na závěrečnou práci v magisterském studijním programu. Autorce se podařilo vytvořit homogenní, vnitřně souladný a náležitě graduující text zaměřený téměř v celém rozsahu na zvolenou problematiku. Zřetelně přitom prokazuje jak velmi dobrou orientaci v tématu, tak i hlubší zájem o něj. Práci proto k obhajobě doporučuji a v případě jejího úspěšného zvládnutí ji navrhuji hodnotit jako **výbornou**.

Otázky k obhajobě:

- 1) Je dnes měřítko násobku hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství zavedené Metodikou Nejvyššího soudu užíváno jako vstupní kritérium pro výpočet náhrady nemajetkové újmy i v jiných situacích, než právě jen v souvislosti s náhradou nemajetkové újmy na zdraví či na životě?
- 2) Zkuste vymezit, kterými základními nedostatky stávající úprava náhrady nemajetkové újmy trpí, a navrhněte jejich možná řešení.